

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

Költ *Bétsbon*, Bőjt-más Havának
 (Mártziusnak) első napján, 1793-dik
 Esztendőben.

B é t s.

Nagy öröm-napja vala itten, a' Mélt.
 Gróf *Pálffy* Familiának, a' múltt Kedden,
 úgy mint a' mellyen, Magyar Kantzellarius
 ő Excell. ja' öregebbik Fiának, Gróf *Pálffy*
Jósef Udvari Tanácsos Úrnak Hitvese egy
 kellemetes Grófotskával nevelte a' Familiát.
 — *Eszterházy Antal* ő Hertzegsége, egy
 drága Indiai fából készült táztát küldött
 a' Szerentséssen beteg iffjú Anyának —
 kedves Felesége' testvérjének. — A' táztán
 egy edény volt, hasonlóképpen Indiai
 fából való, mellyben felül holmi apróságok;

S

de

de ezek alatt — 500 aranyak voltak. — Kántzellárius Gróf *Pálffy Károly* ő Excel. ja, mint Öröm- atya, három száz aranyakkal ajándékozta- meg kedves Meenyét.

Az *Altró- Auszriai* Kormányfőék, melly *Bétsben* tartja a' maga Üléseit, egy kerülő Irást tett közönségessé Február. 22-dikén, mellyben parantsoltatik:

1.) Hogy a' fő Városon *Bétsen* kívül, sehol se engedődjön maradásra való hely, a' ki-költözött Frantziáknak.

2.) Hogy minden ki-költözött Frantzia, a' ki rövid, vagy hosszú ideig szándékozik *Bétsben* maradni (akár csak most érkezett, akár pedig már 1790-dik esztendőtol fogva mulatott légyen itten): tartozzon Gróf *Pergen* Státus - és Politzáj- Minisfernél, a' Fő Politzáj- Direktzió által maradásra való engedelmet kémi.

3.) Akárhová szándékozzanak innen el- útazni: Passzust vegyenek- ki magoknak a' titkos Udvari és Státus- Kantzelláriától.

Ezen rendelkezéseket azért ítélte szükségeseknek ő Felsége (a' mint a' kerülő Irás' bé- vezető Belzédében, igen hathatós kifejezésekkel adódik- elő), hogy a' magok Hazájokat méltó okokból el- hagyni kéntelenített Frantziáknak szinek alatt, olyanok ne tsúfsszanak- hé, a' Tsász. Kir. Státusokba, a' kik ezen szerentsés Tartományokban is, mellyekben olly szépen virágzik most az egyesség, és rendtartás: el nem mulatnának próbát tenni a' tsábítás' lelkének terjedésével, vagy másképpen is zenebonákra szolgálatni alkalmatosságot magok viselése

al-

által, és különbkülönbféleképpen terhére lenni egy olly jó szivü Nemzetnek, melly meg-szünés nélkül tapasztaltatja ö Felségével buzgó hajlandóságának, és hívségének jeleit.

Meg-szünés nélkül gyül a' sok Hazafiúi ajándék minden felől a' hadi kintstárba. — Már most a' tulajdonképpen úgy nevezett Német Birodalombéliek is elkezdtek követni e' részben a' Ts. Kir. hiv Alattvalóknak nemes példájokat, mellyre, egy magát meg nem nevezett Hazafi Társok búzdította őket, az Újságokban közönséggé tett Irása által.

Bizonyítja a' Bétszi Udvari Újság is, a' mit közlelbbi *Hírmondókban* Gróf *Vurmser*-ről irtunk, hogy t. i. ezen nagy-érdemű Generális *Elő-Auszriai* Vezérré neveztetett, és hogy az eddig *Elő-Auszriában* fekiüdt Seregünknek erősítésére rendeltettek: Gen. *Jellachich*, az Erdélyi, Slavóniai, és Horvát széleket őrző Regementekből hat Batalionokkal; Gen. Gróf *Wolfenstein* azon négy Batalionokkal, a' mellyek Tirólisban vóltak; és Gróf *Keglevich*, 3 Olztály Székely, és 4 Olztály Erdődy Huszárokkal.

M a g y a r O r s z á g.

A' Magyar Sereghez.

Nemes indulatú hív Magyar Vitézek!

Kikben mint meg annyi Márs' Fiait nézek,
Kik halált, és romlást víztek magatokkal

Azoknak, kik szembe szállnak kardotokkal,
Kik tanítottok mindent ezt meg-tapasztalni,

Hogy el-szánttak vagytok győzni, vagy meg-halni.
Ímé ellenetek fel-vonta kéz-ivét

A' Nép, mellynek birja tsábítás a' szivét,

Ki-jött a' hit-szegett fegyvereknek éli,
 Hogy majd a' hív szivet izekre metéli,
 A' komor irigység sok ezreket tódit,
 Sok alacsony lelket magához is hódít;
 Azért Nemes Sereg! kettőztesd kedvedet,
 A' hűség' pántzélja fedje-bé testedet,
 Ha pufztító fegyvert ellenedbe raknak:
 Vigy nagy bátorságot a' nagy erőszaknak,
 Mutasd, hogy ég benned az ősi vitézség,
 Melly előtt nints fegyver, nints semmi nehézség.
 A' te fegyvereden igazság tsillámlik,
 A' melly midön erről a' Frantzra villámlik:
 Meg-szégyenítettvén, néked hátat fordít,
 'S kardod a' testéből vér-özönét tsordít.
 Mutasd-meg, hogy' kellyen szerte széllyel üzni
 A' mit a' pártütés kezdett egybe füzni.
 Szemléltess magadban egy rendes tábort ott,
 A' hol verisz egy rendtől el-fajúltt csoportot.
 Repdessen körültséd a' vig győzedelem,
 Hogy az egész Haza örvendhessen velem.
 Hogy mikor e' hadban szerentsés véget érfz,
 És kedves Hazádnak kebelébe meg-terfz:
 Olly betsület fényljen minden Magyar mellyjen,
 Mellynek a' tartós Hír oszlopot emelleyen.
 Irta Jász Kis-éren Szathmári Pakszi
 Dániel.

Budáról, Február. 24-dikén.

„Az idő, kezd már lassan lassan ki-nyílni, és közelébb hozza a' tavaszt. A' Duna egésszen ki-tisztúlt a' jégtől, hogy szabad által-jarást engedjen e' két Városnak. — Kedves mindennek a' tavasz, de kivált jó Nádor-Ispányunknak, a' ki tsak a' Duna' ki-tisztulását várta, hogy *Budára* ismét által jöhessen. — 22 dikén ezen hónapnak utólszor tartatott Consilium *Pesten*, ezentúl ismét *Budán* fogja ez rendes üléseit folytatni. Tsak az Országos Deputátzióba fog által-járni ő Fő Merzsege, kétfzer
 egy

egy hétben. — A' Litterária Deputátzió is, elvégezte immár a' maga tárgyát. — — — — — A' Publiko - Politikumokban (az Ország - alkotványát közönségesen tárgyazó dolgokban) munkálódó Deputátzió Hétfőn, Szeredán, és Tsötörtökön szokott minden héten üléseket tartani Hg *Grassalkovits'* házában, a' hol vólt szállva Nádor-Ispány ő Királyi Fő Hertzegsége is. — Az Egyházi, vagy Ekklesiái tárgyakra ügyelő Deputátzió pedig Pénteken, és Szombaton, Primás ő Eminentziája' Palotájában. Dél-előtti tíz órától fogva, délutáni 3 óráig szoktak tartani rend szerént az ülései.

A' napokban ment *Pesten* keresztül az úgy nevezett *Leib-Spadronja*, és *Stabja* Kir. Hertzeg Nádor-Ispányunk' Magyar Lovas Regementjének. Sokáig gyönyörködtek, ő Fő Hertzegsége, és a' *Pesti* Uraságok, ezen tisztes Vitézeknek sérény, bátor, és alkalmas exercirozásokban. Valóban, az országán függött mintegy, minden Hufzárnak a' szive, hogy illy Felséges Tanú előtt mutathatták-meg magokat. A' többi között egy 80 esztendős Zászló-hordozónak jó véségét azzal vizasztalta-meg ő Hertzegsége, hogy egésszen meg ruházta, 's házi Tisztjei' asztalához méltóztatta, és gazdagon megajándékozta. Sírt a' jó Öreg, illy váratlan meg tiszteltetésén, és iffjúságának hajdani tüze úgy annyira fel-buzdúlt benne, hogy kézzeb vólna meg-halni, mint a' Frantzia Háborúból ki-maradni. "

Miskoltzról, Február. 23-dikán.

„Itt a' minapában egyy Affzony három Férj.

Férjfi - gyermekeket szült egyszerre, kik közzül kettő, öszve vólt nőve háttal. Már mind a' hárman meg-hóltak. — Két szomorú lakodalom történe a' múltt Farsangon, két szomszéd falukban. Egyikben, maikor örömet löttek volna: ki-lötték a' Völegénynek mind két szemeit — ugyan tsak még se vált-el tölle a' Hitvese. A' másik faluban két Testvérek egyszerre házasodtak, 's midön már Menyasszonyokért mentek volna, olly vigyázatlanúl lött az öregebbik Völegény, hogy testvér Öttsét — az iffjabbik Völegényt — agyon lötte. Városunkhoz egy órányira, meg-gyújtották valamí istentelenek a' *Sóltzai Vámos'* házát, kinek is szerentsétlennek mindene öfize-égett.

A' bornak nagyon fel-ment ezen a' részen az árra. Egy hordó a' közönségesből el-megy 12, 13, 's 14 forinton is; ellenben a' szarvas marha, valamint a' sertés is kezd óltsódni. Fontja a' marha-húsnak, négy; a' sertés-húsnak pedig öt krajtzár. — Köblét a' tiszta búzának 9 márváson vesszük, a' rozsét négyen, az árpáét, és zabét negyed-félen. “

A' *Bródi* Regementben Oberflieutenant-ságot viselt Vitéz *Knefevich* Úr; két Batal. gyalog, és négy Osztály lovas szabad Sereget állít-fel ő Felsége' rendeléséből nagy siettséggel; 's mihelyt készen lész: tüstént indul a' tsata' mezejére.

Frantzia Ország.

Az úgy nevezeit, de még igen nagy per alatt lévő Frantzia Közönséges Társaságban, valamint a' régibb, úgy az újjabb történetek

tek is arra mutatnak, hogy tsupán a' Iessz-meg, a' mit az el-tsábított Párisi Népnak egy része által akarnak a' Jakobinusok. A' sok példa közzül, kettőt emlíünk. Eggyiket Febr. 7-dikén irták Párisból, melly ez: Négy fontos kenyérért 16, 20 's több szolt is kellett fizetni az Oszágnak más részeiben; itt ellenben 12 szolon adtak olyan kenyeret a' Sütők. Ezen óltsóságnak a' vólt az oka, mivel a' Tanáts, az allyas Néptől való félttében, a' vásári árron alól adatta mindenkor a' búzát a' Sütőknek. Az illyetén módon való pótlás, közel négy millióra ment a' múltt esztendőben. Elégtelennek látván magát reá a' Tanáts, hogy hasonló áldozatokat tegyen még továbbra is, fel akarta vinni tsupán egy szollal, egy négy fontos kenyérnek az árrát; de mi történik? Az allyas Nép mindjárt morogni kezdett, 's fenyegetődzni a' Kenyérsütők ellen. A' Tanáts e' végett egy *Észre-hozó*, vagy inkább mondhatni tsak *Észre-hozható* Irást tétetett közönségessé; mivelhogy nem lett ennek semmi hafzna: mellyre nézve kéntelenítetett a' Tanáts egy millió livrát kérni a' N. Gy. től, hogy a' 4 fontos kenyér 12 szolos maradhasson. A' Nem. Gy. tellyesítette a' Tanáts' kívánságát, 's egyfersmind megengedte néki, hogy úgy alkalmaztathassa a' tehetősebb Lakosokra vetendő adót, hogy ennél fogva ki-kerülhessen az a' 4 millió, melly a' pótolásra ment-fel.

A' másik példa ez: A' N. Gy. ben elvégeztetett, hogy azok, a' kik okai, 's eszközei vóltak azon mézfárlásoknak, melyek

lyek

lyek a' múltt Sept. ben történtenek *Párisban*, és *Versáliában*, törvénybe idéztessenek, és érdemek szerént meg - büntetessenek. Az Igazságra ügyelő Minister *Garat*, jóllehet ennekelötte mentő - irást adott - ki az említett gonosztévők mellett; most mindazáltal, a' Gyűlés' parantsolatjához képest sokat elfogatott közzülök, *Páris*, és *Meaux* Városában; de ez nem tetstett a' Párisi Jakobinusoknak, mivelhogy tartottak töle, hogy majd reájok is el fog kerülni a' sor. Reá bérlettek tehát a' most Párisban tartózkodó Volontéroknek egy részét, hogy kéré a' N. Gyűlést, hadd mennyen feledékenységbe, a' mi már meg - esett. Ezen kérés, szörnyű veszekedéseket okozott, mellyeknek alkalmazásával, nem iszonyodtak némelly Tagok, a' leg - utálatosabb gonosztévköket nem csak mentegetni; hanem még magasztalni is. A' józanabb, de éppen ezért keyesebb Résznek szavát el - nyomta végre a' más nagyobb Felekezethek lármája.

A' Katonai dolgokra ügyelő Deputázió azt projektálta a' N. Gy. nek, hogy ha 502, 800 ig való Sereget akar ki állítani 8 különböző helyekre: szükség hogy 3 száz ezer új Katonákat verhuáltasson.

Nagy - Britannia.

Azon Levelek, mellyeket a' Ministérium és Frantzia Követ *Chauvelin* Úr küldöztenek egymásnak, nem nyomtatódhattak - ki egész - zsen a' határozott napra Jan. 31 - dikére. A' Felső Táblának Lord *Stafford*, az Alsónak pedig *Pitt* Úr terjesztette ezt eleibe, 's kérék mind ketten a' Tagokat, hogy halasztá-

ta.

tanák más napra, a' Királynak utóbbi — Jan. 28 dikai — Jelentéséről való értekezést: melly meg is lett, ámbár a' Felső Táblánál Lord *Landerdale*, az Alsónál pedig *Grey*, *Fox*, és *Sheridán* Urak különbkülönb-féle ellenvetéseket támasztottak is az ellen.

Február. első napján, mihelyt együtt voltak a' Lordok: meg-szóllalt a' Státus-Titoknok Lord *Grenville*, 's kérte őket, hogy az előttök lévő dologhoz fogjanak; de Lord *Landerdale* némelly észre-vételeit kívánta előbb el-mondani a' Gyűlés előtt, mellyeknek ide ment-ki a' summájok: 1.) „Gondollyák meg a' Lordok, mennyire függjön az Ország' java, és ditsőssége azon tárgytól, a' mellyről fognak végezni. 2.) Hogy helyes ítéletet hozhassanak a' Nagy-Britannia, és Frantzia Ország között folytatott későbbi levelezésről: kell látni nékiek azt is, a' melly már előbb, t. i. Augústustól fogva Novemberig folytattatott; valamint sükség tudniok: ha vallyon a' *Hollandiai* Rendeek kértek-é valósággal segítséget N. Britanniától, avagy nem? — Kivánnya tehát az ezt bé-bizonyító Írásnak, úgy nem különben az említett előbbeni levelezésnek is a' Parlamentom' Tagjaival való közölte-tését.

Ellenzette ezt Lord *Grenville*, 's a' Gyűlésnek nagyobb részét is meg-nyerte a' maga értelmére; melly meg-lévén, a' fő tárgyról kezdett szóllani; 's minekutánna nyomosan elő-adta volna, miket követett el ő N. Britanniai Felsőge a' békességnek fenn-tartásáért, 's mitsodás rendeletlenség-gek

gek uralkodnak most Frantzia Országban, következő feltételt terjesztett a' Gyűlés' eleibe :

„Meg kell köszönni ő Felségének egy alázatos feleletben mind azon kegyelmes Jelentést, melyet méltóztatott tenni a' Parlamentomhoz, mind pedig azon Irásoknak közöltetését, a' mellyek ő Felsége' parantsolatjából terjesztettek a' Parlamentom eleibe. — Meg kell győzni továbbá eránta ő Felségét, meynyire iszonyodik a' Parlamentom a' közelébb *Párisban* el-követett szörnyű tselekedettől, melyet úgy tartozik nézni minden Nemzet Európában, mint a' Vallásnak, igazságnak, és emberiségnek megbántását, és mint egy szembetűnő, 's rettenetes példáját az ollyatén gondolkodás' formája' foganatjának, melly a' leg-szentebb kötelességeknek meg-rontására vezeti az Embert, és a' melly minden emberi Társaságnak békességét, 's rendtartását fundamentomostól fel-forgatja. — Bizonyossá kell tenni végre ő Felségét a' felől, hogy lehetetlen által nem látni azon nagyobbodni kívánó, és fenn héjjazó szándékokat, melyeket Frantzia Ország, a' maga sokszori szent fogadásainak meg-sértésével már gyakran ki-nyilatkoztatott, 's mellyek ollyatén gondolkozás' módjának terjesztésével vagynak egybe-köttetve, a' melly semmi egyenes, és rendes Igazgatással meg nem állhat — hogy a' jelenlévő körülállásokban, az efféle szándékok, és gondolkozás' módja ellen való hathatós, és foganatos ellentállást úgy nézi a' Parlamentom, mint el-

el-múlhatatlanúl meg-kivántató eszközt, mind azoknak bátorságban való meg-tartásokra, a' mellyek leg-kedvesebbek, és betsesebbek a' Nemzet előtt, és minden más Tártományoknak is tsendességekre, 's bátorságokra. — Ezen gondolatoktól egésszen el lévén foglaltatva a' Parlamentom, tellyes buzgó-ságú készséggel fogja ő Felségének a' leg-foganatosabb segítséget eszközteni; mellynél fogva olly állapotba helyheztetődjön ő Felsége, hogy a' teengeri, és szárazon lévő fegyveres erőt még nagyobbra is nevelhesse, 's végre hajthassa mind azokat, valamellyek szükségesek a' mostani nyomos környül-állásokban, ezen Korona' bátorságának, és betsületének fenn tartására; Frigyesei' igazságos jussainak óltalmazására; 's ennek a' Népnak, azon áldások' szakadatlan birtokában való meg-tartására, mellyek az Isteni Gondviselésnek szárnyai alatt, a' Britanniai Konstitutióból háramlanak ő reá.

Lord *Landerdale* azon vólt, hogy job-bítás tétetődjön ezen feltételben; de erre, valamint némelly ellenzök' szavára, nem is voksolt a' Gyűlés, hanem mindjárt reá állott a' Tagoknak leg-nagyobb része Lord *Grenville*' feltételére.

Az Alsó Táblánál hasonló projektumokat tett *Grey* Úr, mint a' minéműek vóltak a' *Landerdale* Lordéi, mellyek után fel-olvasztatott a' Király' Jelentése. E' meglévén, fel-állott *Pitt* Ur, és, minekutánna a' Frantzia Országokat eleven szinekkel lefestette vólna: a' Király' Jelentésére adandó Felelet' formáját terjesztette a' Tábla eleibe, melly

melly hasonló volt a' Lord *Grönville*éhoz. Hosszas vetélkedések után, mellyeknek szerzői között *Fox*, és *Vyndham* Urak mutatták ki főképpen magokat, végre is az állott meg, még pedig minden voksolás nélkül, a' mit *Pitt* Ur tett-fel.

A' Királyhoz botsátott Válaszban tett ígéreték, hamar tellyesítették. Ugyan is Febr. 4 dikén el végezte mind a' két Tábla, hogy a' hajós Legények száma 46 ezerre; az első nagyságú, vagy öreg hajóké pedig 32-re szaporíttassék, mellyekhez még sok kisebbek járúlaak.

A' Király' leg öregebbik Fia, és Korona' Örököse — az úgy neveztetett *Valliai* Hertzeg — láttatik e' mostani környülállásokban egészen fel hagyni az *Oppositio*, vagy a' Ministériummal ellenkező Rész' tzimboraságával. *Erskine*, és *Pigott* Urak, kik az említett Résszel tartottak, 's a' Hertzeg' szolgálatajában voltak, közelébb olly értelmű Irást vettek a' Hertzegtől, hogy többé nem szükölködik szolgálatajok nélkül, 's helyekbe *Graham*; és *Anstruther* Urakat vette-fel, kik Baráti a' Ministereknek.

(*Erskine* Ur közönségesen védelmezte *Payne* Tamást, a' ki törvénybe idéztetett volt, az *Ember' Jussairól* irtt Munkájáért.)

Van *Londonban* egy Klúb (Társaság), mellynek neve: *Je ne sçais quoi* (Nem tudom mitsoda.) Ennek Elölülője maga a' *Valliai* Hertzeg, 's Tagja volt *Egalité* Ur is, a' hajdani *Aureliánusi* Hertzeg; hanem a' Január, 21. dikén véghez mentt *Párisi* Scéna után,
 kér-

kérte a' *Valliai* Hertzeg a' Klúb' Tagjait, hogy töröltetnék - ki a' magok neveik' laistromából örökre ezen nevet: *Filep*, *Aureliánumi Hertzeg*, úgymint a' ki nem érdemli többé, hogy betsületes Embernek tartassék. Midőn erre, mind reá állottak volna a' Tagok: a' *Valliai* Hertzeg, saját kezével akarta ki-törteni a' laistromból az említett betstelen nevet; de mivel a' több Tagok mindnyájan azt itélték, hogy ez igen nagy betsület lenne *Egalité*nek: tehát az Ajtónálló hivattatott bé a' Gyülésbe, 's ez hajtotta végre a' szententziát.

Maret Úr, kit a' békesség' dolgában küldött *Londonba* a' Frantzia Minisztérium, nem érte már ott a' vólt Frantzia Követe *Chauvelin* Urat, minthogy Január. 29 dikén érkezett. Bé akarta mutatni a' maga bizonyosság' levelét, mint Frantzia Közöns. Társaság' Ministere, az Angliai Minisztériumnak; de ez azt kívánta előbb tudni *Maret* Urtól: mitsoda járatban legyen? mellyet minthogy nem tselekedett *Maret*: tehát az Angliai Minisztérium se nyitotta - fel is a' *Maret* által hozzája küldött Irásokat; hanem visszaküldötte néki olly értelmű Kir. parantsolattal, hogy harmad nap alatt ki - menyeen Angliából. Ez a' *Maret*, egygy az alábbi Státus Titoknokjai közzül Frantzia Országának. Ő, és még *Condorcet*, és *Pache* Urak adnak - ki egygy Újságot is. — *Condorcet*, nevezetes Tagja a' N. Gy. nek; *Pache* Hadministerséget viselt; de minthogy nem arra való vólt: el-botsáttatott, 's Febr. 13 dikán *Párisi* Polgármesterré választatott.

Hadt

Hadi Környüldölások.

A' mint a' Frantziák bántak az ő ki kötő helyeikben vólt Anglus; Ts.'s Kir.; Pruszus; és Hollandus hajókkal, éppen úgy bántott az Angliai Király is maga ki kötő helyeiben a' Frantzia hajókkal, t. i. le tartóztatta azokat.

Venlo nevezetű Hollandus Várba Pruszus segítség szállott bé Febr. 11-dikén, hogy olly könnyen el ne foglalhassák Hollandiai Geldriát a' Frantziák, mint a' melly könnyen jutottak Hollandiai *Limburghoz* Febr 7-dikén.

A' *Velentzei* Újságból azt olvassuk, hogy a' Frantzia hajós Sereg oda hagyta *Szárdiniát* 1-szor azért, mivel tapasztalta a' *Szárdusoknak* tellyes bátorságú magok' elszánásokat; 2-szor mivel hallotta, hogy egy *Spanyol* hajós Sereg indúlt légyen el a' *Cartágenai* ki-kötő helyből *Szárdinia* felé; 3-szor mivel látta, hogy az Afrikai tengeri Tolvajokban is ellenségeit látja. El-fogták ugyan is ezek négy gabonás hajóit, 's a' *Szárdiniaiaknak* vitték.

Februáriusnak 11-dike éjtzakáján egy néhány sántzokat hánytak a' Frantziák *Plerick* nevű falu előtt: 's reggelre kelve ágyúzni kezdtek *Venló* Várára: de a' benn lévő Pruszus Generális *Pirck* olly derekasán tüzeltetett ki ellenek, hogy kéntelenitettek sántzaikat el hagyni, és valamelly kevés veszteséggel magokat vissza vonni.

Elegyes Tudósítások.

A' *Salm-Kyrburgi* Hertzegségbeli Lakosok kézszebbek vóltak a' Szamár nevezetet is el-szenvedni, mellyet hajdani *Maintzi* Pro-

festőz, és most *Custine* Frantzia Vezér' Titoknokja ruházott reájok, mint el fogadni a' magok Hertzegjek ajánlását, melly szerént a' múlt esztendő Decemberének 18-dikán minden jobbágyi kötelességek alól fel oldoztattak.

A' *Nápolyi* Nép, egy Irást adott bé Jan. 26-ikán a' Királynak, mellyben, jó Fejedelme eránt viseltető szeretetének, 's tiszteletének bizoyítása, sőt egész maga felajánlása mellett arra kéri a' Királyt, hogy ő Felsége is indittson hadat a' háladatlan, hitetlen, és Világ-háborító Frantziák ellen.

Néhai *XVI. Lajos* Öregebbik testvére, a' *Vestfaliai* Kerületben fekvő *Mark* Grófságnak *Hamm* nevezetű fő Városában tartózkodik mostan. Ott adott ki Jan. 28-dikán egy Kerülő-Irást, mellyben a' megöletett Király' Fiatskáját Frantzia Királya, magát pedig Fr. Ország' Regensévé, 's testvér Öttsét Ország' Generállieutenántjává nevezi. Így kezdődik a' Kerülő-Irás: *Frantzia-Országi Lajos Stanislaus Xavér, Frantzia Ország Fia, a' Király' Attya testvére, köszönetét ajánlja mindeneknek, a' kik ezt látják.*

Egy *Madriti* Levél, melly költ Jan. 25-dikén, nem írhatta még bizonyosan: mire fogja magát határozni a' *Spanyol* Udvar, *Frantzia Ország*ra nézve, és el-fogadja-e *Marbonne* Urat Frantzia Közöns. Társaság' Ministerének; hanem *Londonból* következőképpen irtak erről a' tárgyról Februáriusnak 8-dikán:

„Az itt lévő *Spanyol* Követhoz nyomos Irésokat hozott tegnap-előtt *Don Pedro Araujó, Madritból.* Tíz napok alatt foly,

tatta útját egy fegyveres hajón, melly, különösen erre a' végre készült. Bizonyosnak beszélnek már most nállunk, hogy *Spanyol Ország* is hadakozni fog a' Frantziákkal, és e' végett egyesíteni fogja a' maga hadi erejét a' miénkkel. Már készen volt 12 öreg hajója. — Azt is hitelesnek mondják, hogy *Portugallia* se marad-ki, a' Frantziákkal szembe-álló Hatalmasságoknak társaságából. “

Február. 8-dikán költt *Római Levélből* olvassuk, hogy minekutánna értesére esett volna az odavaló Népnek a' Frantzia Király' meg-ölettetése, annyira fel-buzdult, hogy Febr. 7-dike' éjtszakáján reá ment seregestől a' Zsidó Városra, mivelhogy hallotta, hogy abban négy Frantzia Emisszáriusok lappanganak Zsidó módra öltözködve; 's hanemha Katonákkal lett volna az körül véve: bé is rontott volna erőszakossan. Ugyan tsak igaz volt a' négy Emisszáriusokról való hír, kik is ki hozatván a' Zsidók közzül, tömlőtbe zárattak. — Egy *Farnese* nevü hires palotát is környékezett a' Nép, mivelhogy abban valamelly *Ramet* nevezetü Ur lakott, és ez Frantziák' pártfogójának tartatott. — Hogy le-tesendesíthesse a' Népet a' Kormány-szék: el küldötte *Ramet* Urat *Romából*.

Jelentjük az Érdemes Olvasóknak, hogy most folyó Irásunknak első 12 árkusait azért nem küldöttük-meg a' magokat Februárinsban jelentett Előfizető Uraknak, mert azon árkusok már el-fogytak. Hanem újra ki szándékozunk azokat nyomtattatni, 's azonnal meg-küldjük mind az új Előfizető Uraknak, mind a' régieknek is, kik ez vagy amaz árkust nem vehették volna azok közzül.

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L E K.

A' Magyar Hírmondónak, Mártzius' 1-ső napján, 1793-ban költt árkusához.

A' *Sopronyi* Evangyélika Oskolában tanuló Magyar Ifjútság, melly egynehány esztendőktől fogva magát a' Magyar nyelvben tökéletesíteni, 's azt nem kevés előmenetellel gyarapítani is igyekezik, a' múlt esztendőben, Novemb. 4 dik napján reggeli 10 óraker az Evangélika Oskola - házba gyülekezett. Meg-tisztelték jelenlétekkel ezen nemesen gondolkodó Ifjakat, több Uraságokon kívül, az ifjú *Szécheny*, és *Pejachevich* nagy reménységű Gróf Urak. A' nagyobb szobában két felől, a' Hallgatók foglaltak magoknak helyet; középett egy asztal mellett ültek: Főtisz. *Wietoris* Rektor és Professor, *Stanislaides*, és *Raits* Professor Urak, a' kilentz Társokkal együtt. *Wietoris* Úr, a' Tanuló Társaság' Konsiliáriussa, az alább következő Beszédet tartotta a' Gyűléshez, és T. *Raits* Professor Urat, kit a' Társaság Prézessének választott, hivataljába bé-iktatta. Erre a' Prézés Úr, ékes Magyarsággal felelt; azután *Lakos* Társ menván a' Kathedrára, Magyar nyelven elő-adta ezen Társaságnak a' tzelját; *Kiss* Társ pedig Német nyelven beszéllette-el annak eredetét, 's állapotját, a' mostani időkig. Ezek után fel-olvasta *Lakos* Úr a' Társaság' Notáriussa, a' Társaság' Törvényeit; a' Jegyző - Könyvet, és a' Prézesség' határaitól szólló tzikkelyeket, az időnek

T

rö-

rövidsége miatt fel nem olvashatta. Végre Horváth Társ, Deák; Ajkay Társ pedig Magyar köszönő Verseket mondottak.

Főtisz. Wietoris Jonathán Rektor és Professor
Ur' Befzéde:

„Nem kevés öröömre, sőt betsületemre is, a' mint erányzom, esik, Ns, érdemes, és betses Magyar Halgatóság, hogy ez, most először történt s történhető alkalmatossággal, illendő móddal bé-jelenthetem a' Ns Iffjúi Tanulókból itt mi-nállunk szerentséssen öszve-állott Magyar Társaságot; vagy azért is, hogy észre vettem légyen, mint sokan legyenek, vagy vóltanak ez ideig is, a' kik illy Ns Iffjainknak ártatlan alkalmaztatásokat, vagy éretlennek, vagy botránkoztatónak, vagy éppen helytelennek állították lenni.

Magam én azért, hozzánk szép számmal sereglett Iffjúságnak el-tökéltett Attyok, és itt való Ns Iskoláinknak rendelt Rektorjok lévén, de egyfersmind a' Ns Iffjú Magyar Társaságban bé-lépttektől önként Consultátorjokká választátván, mindnyájunk egyenes igyekezetünket fel-fedezni, ezen Elő-Befzédemmel akarom, tudokra adván mindnyájoknak, kivált az itt díszünkre bé-léptteknak, hogy ezen bé-állott Ns Iffjú Magyar Társaság, éppen nem valami ártalmas Frantz Jakobinus Klúbot jegyezzen (a' mellytől a' Jó Isten bennünket mindenkoron meg-ójjon). Soha sem vólt, nem is lesz ezen Ns Társaságnak a' vége és tzélya, hogy botránkózató befzédekkel, vagy irásokkal töltse ártatlan idejét. Tsak azok az agyarkodók fegyverkeznek Felsegeik, és Ofzlopaik ellen, a' kik bomlott ésszel lévén, kötelességeiket vakmerően el-mellőzni akarják.

Jobban tanítatott Iffjúságunk (ezzel mind eddig vóltaképpen ditsekedhetünk) az illetén iszonyá-goktól irtózáván, tsak arra akar emelődni, hogy iskolai munkáinak folytatása alatt is, jó, és szép renddel Magyar Nyelvét leg-inkább pallérozhassa, magát az által, minden, Magyar Hazánkban foly-

ta-

tatandó, és elő-adandó dolgokban, alkalmazossá jó idejében tegesse, illy közben munkálkodó serénységgel, az Iskolákban elő-mértt fontossabb dolgait előbb 's meg előbb mozdíthassa; és mind ez által Ns Iskoláinkon tett 's teendő sokféle fáradságinak valaha olstán, el-takarodván mi tőlünk, bő jutalmát Hazánkban vehesse.

Szent és egyenes ez az Alkotmány! nem tsupa dagályos képzelődés, nem ditsekedés, vagy héjánosság! nem is azon végekre öfzve zsendült Társaság, hogy maga önnön köttött kényyére hagyattatott lévén, fel-tett egyenes, és szent Tárgyától el-léphessen. Örizetünk alatt lessz; a' miútt olly híszemben is vagyok, hogy a' leg-kissebbike közzülök sem fogja meg-vetni körülöttök való dajkálkodásunkat. Mindennek bizonyságúl mondhatom azt, hogy ezen Ns Iffjú Magyar Társaság, önként Direktort, és Prézest, közzülünk Professzorok közzül válaftván magának, vagy azért is, hogy minden bal vélekedést, magától messze el-háríthasson. Nem Ember tehát, de annyival kevesebben a' Ns elő-menendő Iffjúságot szerető Lélek lehet, a' ki illy ártatlan igyekezetiben vagy gántstot találna, vagy azon élelmes és érdemes, mostani státussához szabott tanátslásiban hátráltatná ezen most bé-jelentt Ns M. S. Társaságot.

Allapodjon tehát meg e' Ns Iffjú Magyar Társaság, és fel-tett alkotmányozásának rendi szerént fogadja-bé Prézesül T. Prof. Raits Péter Urunkat. Minthogy szabadon válafttotta, ámbár nem javaslásomon kívül, de még is válafttotta a' véggel, hogy minden ártatlan tzéljainak örvendetes és kellemetes folytatására, a' Professzor Urban mint Prézesben, értelmes Ember-gyámolt talállyon. — Meg is lessz. Illy bizodalomban vagyok én magam, de többet bizakodik a Ns Iffjúság.

Provokállak azért T. Raits Péter Úr szeretett Kollega, Professzor Úr, édes Barátom, és ezen béállott Ns Iffjú Magyar Társaságnak, Prézesül nem tsak elő-állítlak, de ebben Iffjúságunknak javára szolgálandó, igaz privátus, de betses hivatalba béis

iktatlak, azon egyenes szívem szerezént való kívánásommal, hogy esmérd, tettzett érdemes kvalitásaid szerezént, a' Ns Magyar itt való tanuló Társaságot, a' fel-tett tárgyainak előbb 's meg előbb való elérhetésére szerezentséssen segíteni, és napról napra minden el-szántt igyekezeteiben tovább emelni méltóztassad.

A' mint részetről igen is el vagyok hitelve, hogy valóban meg-tselekedsz kórmányozásod által, valamit tsak látándassz jónak, illőnek, és helyesnek: úgy róllatok is Ns Társaságnak Tagjairól éppen nem kételkedem, hogy ezen szabadon válaftott Kórmányos és Prézes Uratok alatt ne evezhessetek ama' fel-tett tanyátokra kívántt ki-kötő helyetekre.

In portum omnes!

Ha törekedtek híven, dízsesen, szorgalmatossan:

Dupla munkátoknak, fontosbb tsuka-bére léfzen.

Titeket pediglen, Mélt., Tisz., Tek. Urakat, Ns Halgatóságot annyival nagyobbra fog ezen bémondott Ifjúágunk, minden alázatossághoz kötött tisztelettel magasztalni; a' mennyivel kevesebben bizakodhatott jelenléteteknek el-nyerésében. Hogy még is illy számossan meg-lett, azt mondja a' Ns Ifjú Társaság szívvel, szájjal, lélekkel: Ellyen, Ifjú Hazafait imigy szerezető Halgatóság! Ellyen!"

K é p.

A' régi századoknak egy nagy Férjfia'

Képét elődbe rajzolom? —

Artzája tellyes, barna, 's kedvesen piross:

Merő, 's világos két szeme,

Mellyből komolyság ül ki, 's mélly gondolkozás.

Kettős tsomóba vont haja,

Fekete bajúffza 's bóltra nőtt szemöldöke.

Vitézi kalpag ül fején:

Forgója gyöngyös; benne ráró-szárny inog.

Dolmánya dízsesen fedi,

Ezt öv szoríttya, Róka torkos, és öreg

Tojásnyi gombokkal nehéz

Men-

Mentéje nyaka körül ezüst lántzon le függ
 Nadrága nem szük, sem nagyon
 Nem bő: ki hányva nints ugyan, de tsinos és
 Tartós. Ki vévén kék övét,
 'S hollói tsizmáját, ruhája mind veress.
 Tollas botot tart jobb keze:
 Nagy, görbe, haragos kard le-lóg bal oldalán,
 És hartzra készül ugrani.
 Jó szál', igyenes, erőss, egéssz Márs. Már az ő
 Bel' dífze (mert erővel - is
 Oda siet etsetem) milyen? Országot, Királyt
 És Nemzetit védelmező,
 Igaz, serény, hív, bátor, a' betsületért
 Élő haló. Szenvedni tud
 Éhséget, hideget, meleget, a' puhálkodó
 Életnek ellensége. Nem
 Kiványa másét, maga vagyonyját őrizi.
 Jobbágyihoz mértékletes,
 Kik őtet Attyok-ként betsüllik, tisztelik.
 A' meg vakittó bújaság:
 A' kártya, kotzka, 's éjtszakai fársángolás,
 Ő nála mind merő tsuda.
 Ha fényes udvart tart is, általmára nints;
 Mert számba szokta venni, mit
 Vesz bé, 's vizont mit ad ki. Nem fekszik
 nyakán
 A' bús adósság. Másokon
 (Kivált Hazáján, 's Nemzetén) segíteni
 Tud, és akar jószágiból.
 Bő pénze lévén, 's nem szorúlván senkire,
 Bátran ki mondja Nagynak, és
 Kitsinynek az igazságot. — A' kétszínkedést
 Hízkelkedést, árúlkodást
 Gyűlöli. Póltzot nem vadász mások' neve'
 Le potskolásával: maga,

'S

'S nem hires őssi' nagyra terjedtt szárnyain
 Kiván repülni. Messze lát;
 Vigyázva száll, vigyázva tesz mindent, ha mi
 Jót el - tekéltet, markosan
 Végére hajtya. Jó Királlyáért ezer
 Veszélyre szánja mindenét;
 Meg halni készebb, mint sem hit szegő pribék
 Nevet viselni, biztatás,
 Adomány, remény, ígélet el nem ütheti
 Szívét Fejétől soha. —
 A' Más piattzán nintsen hozzá fogható,
 Akár Vitézt, akár Vezért
 Kívánnyon a' dolog' mi vólta: mint az éh
 'S búsútt orosz lány, kergeti,
 Apríttya kedvellt Honnya' vívójit: magass
 Halmokra húllnak mennykövi
 Fegyveri hevétől a' sebes testek; pirúl
 A' vér-pataktól a' mező.
 Eggy néki szembe szállni, 's győzni: nem
 tsuda;
 Kisded korától fogva kard,
 Ló, test-gyakorlás, szük 's kemény étel,
 vadak'
 Űzése, vólt leg kedvesebb
 Elötte. — Mársal öszve tudgya tsatlani
 Tudós Minervát: olvas; ír:
 Mind nyelve, mind elméje helyén van. Falun
 Vár-forma kastélyban lakik,
 Hol ötet a' vendégek (a' kikben nagyon
 Gyönyörködik) gyakrabb napon
 Meg-látogattyák. Nem fajúl-el: nemzeti
 Nyelvén, Ruháján fel nem ád.
 Így nevei Gyermekeit is; és azért saját
 Hazája' szebb 's jobb szüzeit
 El nem kerüli; messze földi 's nem tudom
 Mi féle hölgyet nem keres. — Kér.

Kérded: ki' képe? hát nem isméred!!
nem? ez

Egy régi Fő-nagy véredé. —

Tiszteletes, Tudós, és Nemes *Pétzeli József*
halálának szomorú hírére.

Mint mikor a' felleg komor setétséggel
Hegyettünk kóvályog, és fenyeget jéggel —
A' haját borzasztó nagy szélvész tsikorog,
Fejünk felett pedig a' mord dörgés morog,
Minden érző állat fél, remeg, és retteg —
Illyen lettem, hallván, hogy Pétzeli beteg.
De valamint az, a' ki mellett a' Napot
El-nyelő fellegből a' villám le-tsapott,
Még jobban el-ijed, földre rogyik, 's vére
Majd el-áll, majd renden kívül foly szívére;
Az én rémülésem így leve leg-főbbé
E' Hirmondó szóra: Pétzeli nints többé.
Te, tiszta vizeddel büszke Réptze-árok!
Mellynek deres partján bús homlokkal járok,
Keserű könnyemmel folyásod' zavarom,
Hogy e' búm' petsétjét hordozd — 's azt
akarom,
Majd, ha vidékjkre jutsz a' Magyaroknak,
Bús hanggal nevemmel ezt susogd azoknak: —
Nemzetem! tudod - é ebben kit vesztettél,
Kit a' setét sírba kéntelen temettél? —
Egy olly Polgár-Társad tűnt-el személlýében,
A' ki csak Te értted buzgott jó szívében.
A' rágalmas nyelvtől neved' védelmezte,
És sok tekintetben díszed' meg-szerzte.
Múzsák! gyáfoljatok! — im' egy méllyen látó
Édes hangzatokkal hangítsátt Erátó
Díszes sorotokat ma meg-tsorbitotta,
Midőn Seregetek' ettől meg-fosztotta
A' kegyetlen Párka. — Jaj! ennek hárfáját
Kinek adjátok, hogy így zengje nótáját? —
Te, gyáfos Komárom! gyötrődhet szívedben,
Mivel a' kit tartál kintsül kebeledben,
'S nyóltz 's fél e'ztendeig díszedet nevelé
Érdemlett jó Híre' szárnyán mindenfelé —

El.

El-repült — üressen maradott kebeled,
 'S a' Valóság helyett árnyékát öleled. —
 Ti, mély gyászba borúltt Özvegy és két árva!
 Kiknek a' sírban van örömötök zárva,
 Képzelem távol is nyögő sirástokat,
 's fontba tudom venni könyhúllatástokat.
 El-esett fejetek' dízses koronája,
 Rátok illik méltán most a' gyász' ruhája.
 Ti, e' Bóldogúlttal egyesültt Barátok!
 Kik néki élteben saját valátok,
 'S most már siránkozva nyelvetek így rebeg:
 Már a' mi Kedvesünk a' Szentek közt lebeg!
 Engedjete — én is szívem' hadd könnyítsem,
 'S könnyem' könnyetek közt sírván elegyítsem.
 Ti pedig, meg-vezett erkölcsű irigyek,
 Kiknek szíveteket az epés mirigyek
 Úgy el-állták, hogy ez ellen is fújtatok,
 Esmérjétek most, hogy b...dok vóltatok;
 'S ha ugyan e' gonofzt nem hagyjátok félbe,
 Más jámbort vehet már dühösségtek tzélbe.

Bellicz Jónás.

Pozsonyból, Hamvazó-Szeredán.

Én ugyan, kivált még illy iffjú koromba,
 Nem vagyok olly dúrva, mord, vad, vagy goromba,
 Hogy meg-itélném a' rendes múlattságot
 Módjával kedvellő vidám Ifjúságot:
 De tsak ugyan azt a' Fársángot, a' mellybe
 Minden rendén túl megy, nem hagyhatom helybe.
 Nem vagyok baráttya az olly gyilkos Bálnak,
 A' melly fegyver gyanánt szolgál a' halálnak.
 Hol az Entrepreneur' személljét viseli
 A' halál, 's gyilkosnak a' tántzot rendeli.
 Illy példákat pedig eleget találunk:
 E' Fársángban is illy Bál tartaték nálunk.
 'S történt olly szomorú példa, melly tükörül
 Lehet annak, ki a' tántznak nagyon örül.
 Egy Kisasszony, a' kit míg az élte tarta,
 Pozsony a' többek közt egy Díszének tarta,
 El-ment a' Fársángban egy Bálna, a' hol a'
 Tántzolók' kedvéért olly sokat tántzola,
 Hogy egy olly nyavalyát kapott, a' melly élte'
 Virágát hervadttá tenni nem kímélte. Ti.

Tizenhét Fársángot ért tsak, 's im' el - ére
 Del nélkül élének komor estvéjére.

A' Fársággal együtt múltván - el, int már a'
 Memento morival a' Hamvas Szerdára.

A' Bált változtatván egy szomorú Torrá,
 Meg-tanít: hogy por vagy, és kell lenned porrá.

V, M. Jurista.

Veszprémben, Február. 7-dik napján.

A' Frantziákról.

Nuper eras felix, dum te sapientia Regis
 Rexit, at hoc debes deficiente mori.

Jam fluit insveto rerum successio cursu:
 Praelia Mavortis Vir, Mulierque subit.

Hactenus indomitos poteris superare Leones,
 Vincere nunc homines sexus uterque nequit.

Tunc pietas, mens recta, fides, Deus arma fuere;
 Nunc furor innumeras spargit in Orbe faces:

Quae nisi mox fuerint aliquo mediante sepultae,
 Gallorum patrias depopulantur opes.

Et subit extremam regnum cum gente ruinam,
 Olim quae nomen vexit ad astra suum.

Az Erdemes Közönségnek.

A' múltt Elzrendő' utolsó hónapjának
 11-dikén költt *Magyar Kurirba*, következő
 hibás Jelentések iktattattak:

1.) Hogy néhai *Cornides* Úrnak, *De Religione Veterum Hungarorum*, ki - adott Munkátskájáról, semmit se szóllanak a' *Jénei Litteratur - Zeitung*' Szerzői: mivel az, a' *Göttingai Gelehrte Anzeige*' 160-dik Darabjában még 1785-ben ki-nyomtatott. — Erre tsak azt jegyzem - meg, hogy a' nevezett *Göttingai* Tudományos Jelentésekbe nem magok a' Munkák; hanem a' Munkák-ról hozott Itéletek (Recenziók) szoktak benyomtatanni.

2.) Hogy a' melly *Commentáztziót* én ragasztottam említett Irásához *Cornides* Úrnak:

nak: arról elégnek tartják a' *Jénai Litteratur-Zeitung*' Szerzői ki-mutatni, hogy az is van a' Világon. — Ezen állítás mi módon egygyezzen-meg az itt következő elő-adással, melly, a' *M. Kurir* által említett *Jénai Litteraturzeitung*nak 1792-dik esztendőben Nov. 27-dikén költt Darabjából vétetett-ki szóról szóra: itéllye-meg a' részre-nem-hajló Világ.

Kleine Schriften. Gottesgelehrtheit. Wien bey Stahel; Danielis Cornides Commentatio de religione veterum Hungarorum. Edidit, suamque de origine Hungaricae Gentis dissertationem adjecit Christianus Engel, Accessista ad Exc. Cancellariam Aulico Transilvanicam 1791 117 S. in 8. Der seiner vaterländischen Geschichte zu früh entriffene Cornides behauptete in dieser Abhandlung, die er als Correspondent der Götting. Societät der Wissensch. im I. 1785. in derselben vorgelesen hat, daß die Ungarn noch als Heiden nur den höchsten Gott angebetet; aber wie die Perser ihre Nachbarn, die Sonne als das Sinnbild desselben verehrt, übrigens keine Götzenbilder noch Tempel gehabt haben. Er bringt dabey viel gelehrte Belesenheit an, und bei einem Gegenstand, wo es an Nachrichten fehlt, ist wenigstens die Wahrscheinlichkeit hoch genug getrieben worden. Hierauf folgt S. 51. die Untersuchung des Herrn Engel, wie weit es bis jetzt mit der Kenntniß vom Ursprunge der Ungarn und ihrer Verwandtschaft mit andern Nationen gekommen sey? Um diese Frage zu beantworten, geht er einen dreyfachen Weg: den Philosophischen, welcher körperliche Beschaffenheit, Lebensart, Sitten, Religion und Gesetze verschiedener Völker mit einander vergleichen lehrt; den Historischen, auf welchem man die Namen, Beschreibungen und ersten Schicksale einer Nation kennen lernt, endlich den Grammatischen, der zur Vergleichung ihrer Sprache mit den andern Nationen eignen führet, Nach der ersten Methode findet man eine Aehnlich.

jaig a' tizta búzának pozsonyi mérője mindenkor 1 for. 20 kron ment. A' kétfzeresnek 40 kron. A' rozsnak 30 kron. Az árpának 22 kron. A' zabnak eleinten 24, azután 25 kr. A' kölesnek 30, azután 32 kr. A' kukoritzának (tengerinek) eleinten 24, azután 32 krajtzáron.

T u d ó s í t á s o k.

Pesten Trattner Mátyás' betűivel és költségével következő deák könyvetske jött ki: Francisci Versegi, AA. LL. et Philosophiae, in Universitate Pestienfi graduati Doctoris Proludium in Institutiones linguae Hungaricae, ad Systema Adelingianum, genium item linguarum orientalium, ac dialectum Tibiscanum et Transylvanum exactas; kis 8-ad rétbén, hatodfél árkus. Taláztatik Trattner' műhelyében és Weingand' Könyvárosnál. A' könyvetskének rövid foglatattya ez:

Az egész munkátskában a' Magyar nyelv úgy vizsgálatik meg, mint nyelv, mint napkeleti, végtére pedig mint Nemzeti nyelv. Ezen felosztás szerint az Író meg-határozza a' nyelvnek és írásnak kötelességét, 's a' Magyar tziykkelyezett hangokat, és betűknek számát. Fel-oszttya a' betűköt, és ezek közül újjolag a' vocalisokot is, és meg-mutatya, hogy az egész nyelvnek járása, a' formátiók, az imperativusbéli és a' suffixumok előtt való változások a' betűknek ezen fel-osztásától függnek. A' háromféle Magyar é e betűknek meg-külömböztetését szükségesnek itéli. Azoknak orthographiájáról, a' kik az inybetűk helyett jottával élnek, a' dolognak mivoltából értekeznek. Meg-mutatya, hogy a' gy betű nem g, hanem d betűből származik, és az első részetskét a' dupla jelekről, és az írásnak rövidségéről való észrevételeivel befejezi.

Elő terjezti azután ama' hibákat, mellyek a' deák nyelvnek reguláiból a' Magyar gramatikákba tsúfztak. Meg-mutatya, hogy a' Magyar declinációnak húsz casussa, avvagy hajlitása vagon; hogy a' Magyarnek valóságos deák passivumja nintsen, és hogy ennek ki-fejezésére, tsupa szokásból, factitivumokkal él; hogy a' conjugatióban kevesebb

sebb

sebb módgyai és üdeji vagynak, mint e' deáknak, de több ellenben, mint a' Zsidónak; és hogy ezekben, valamint a' Lexiconokban is a' harmadik személyt kell előre tenni, úgymint mellybül, a' napkeleti mód szerént, a' többi hajlítások származni szoktak. A' Zsidó és Magyar nyelveknek hasonlóságát négy fő tulajdonságokban elő adgya, és példakkal meg világosítja. Fel-jegyzi azután rend szerént a' substantivumoknak, adjectívumoknak, verbumoknak, adverbiumoknak formatíváit, valamint szintén a' declinációknak, comparációknak, suffixumoknak; és mind a' két formabéli conjugációknak hajlításait, (formationum et inflexionum syllabaš,) és az új szavaknak formálásáról való intésével a' második részetskét be-fejezi.

Elő adgya él végre az erdélyi, tiszamelléki, és dunamelléki szó-ejtéseknek (Dialectus) főbb különbségeit. A' köz népnek egy néhány szokásait, mint vízi, vize helyett, származzék, származzon helyett. Meg-mutattya, az ik sillaba a' verbumokban tsak paragogica, mint az en, hízfén, hízf helyett, és hogy a' verbumokban a' hajlításoknak nem úgy parantsol, mint a' rendbéli szavakban: harmadik, negyedik. Meg-határozza tovább a' Magyar nyelvnek bíráit, úgymint a' szokást, mellyet többfélekére oszt; az analogiát, az euphoniát, és az egész munkátskábül meg-mutattya, hogy a' Magyar nyelvek májd nem-egész épülete az euphonián, avvagy a' szép hangzáson nyulzik, és hogy erre nézve a' musicalis nyelvnek nevét valamennyi európaiak között leg-inkább meg-érdemli. A' könyvetskét elvégre a' Magyar Lexikonról való vélekedésével be fejezi.

A' Szerző.

* * *

* * *

* * *

A' Magyar Museum II-dik kötetjének utolsó. Negyedje is ki jött már, két rézre mettzett Énekekkel, és az Előre fizetett Urak és Affzonyoknak neveikkel. A' Magyar Museumból minden fertály osztendőben egy 8-ad rétű 7 és több árkusokból álló Negyed adatik ki. Négy Negyed egy Kötetet

té-

íészen. A' M. Museumnak árra, egész éíztendőre (mind a' posta-pénzt, mely minden nyomtatványért egy egész német forint, mind pedig a' bé-kötésnek árrát-is belé számlálva) 2 for. 40 kr. — A' postapénz nélkül ellenben tsak 1 for. 40 kr. — A' pénzt le lehet tenni minden K. Posta-Tíztségnél; és mind azon érdemes Hazafiaknál, a' kik ebbéli fáradságokat töllünk, sőt a' Köz-Jótól nem sajnálván, azt számunkra a' Kassai Kir. Fő Posta Hivatalra bé küldeni akarják. A' küldendő Levelek' borítékjaira tsak ezt szükséges fel-írni: Inclyto Regio Postae Praefectoratus Officio, pro Museo Hungarico Cassoviæ. A' III. Kötetpek I. Negyede a' jövő Mártzius hónapnak végével fog el-készülni, és az Előre fizető Uraknak meg-küldődni. Méltóztatfának tehát az éíztendei summát, az az: 2 for. 40 kr., betses neveikkel együtt, hová hamarabb bé-küldeni; hogy dolgunkat az Olvasók számára hoz képeft intézhessük.

* * * * *

Ezen most folyó éíztendőnek kezdetétől fogva egy hetes Írást kezdett itt Dohl Aloysius Po'sonyi és Bétsi Könyváros: Oesterreichischer Merkur név alatt világra botsátani. Minden vasárnap egy's más fél árkus jön-ki belőle, és minden új munkáknak, mellyek Tseh, Morva, Gallitzia és Magyar Országokban, Felső, Alsó, Belső, és Elé-Auftriában akármelley nyelven ki-adattattnak, tzimeiket, árrokat, foglalatjokat, azután a' ki botsátandó munkákról való tudósítálokat, új találmányokat, 's egyéb tudományokról szólló Jelentéseket foglal magában. Itt helyben egész éíztendőre 3 forint az árra, Postán pedig 4 forint 30 kr.

Új könyvek.

A' Tudományok Magyarúl. Irta Bartz a falvi Szabó Dávid a' Máthezisnek, és Fizikának a' S. Pataki Ref. Kollegyiumban közönséges Tanítója. Po'sonyban Wéber Simon Péter betüivel, az Írónak maga költségén 1792, Nagy 8-ad rétb.

57 old. Ezen munkának Erd. Szerzője következő jobbitáfokat kívánja közönségessé tétetni Írásunk által: „ a' Testmagértékség helyet pagina 55, ezt kell tenni: Testvegyértékség, mert ez sokkal jobban kijelöl ezt Chemia, mint amaz. Sőt Testvegyértékség a' Chémia szónál világosabb, úgymint a' mellynek magában semmi értelme nintsen. “

A' Magyar Nyelvnek könnyen, és hasznosan lehető meg-tanulására vezető rövid Ösvény, avagy sokféle gyakorlások' példái a' Magyar Könyvszerzők munkáiból. Pesten 1793. 8-ad rétb. 158 old.

Introductio in Lingvam Hungaricam, sive Colloquia CLIX. ex Vestibulo Frid. Muzelii, petita ex Natura, Historia, Antiquitate et Mythologia. — Isocratis ad Demonicum Paraenesis, per Rudolphum Agricolam e Graeco in Latinum sermonem translata. Pestini MDCC. XCIII. 3-ad rétb. 144 old.

Grundlinien die ungarische Sprache praktisch zu lehren, und zu lernen, nebst einer hiezu eingerichteten Hilfstabelle 1792 8-ad rétb. 31 old. egy árkusra nyomtatott Táblával.

Elme Futtatások, avagy Bellebellének és Kárpillónak tündéres Történetei Kónyi János által. Budán Landerer Katalin Özvegy betűivel és költségével 1792 8-ad rétb. 174 old.

Versuch einer Beschreibung des Tokayer Gebürges. Von Friedrich Jakob Fucker der Arzneygelehrtheit Doktor. Wien bey J. T. von Trattner 1790 8-ad rétb. 131 old.

Budán az Universitas Könyv-nyomtató műhelyében következő újj, 290 árkusól álló munka jött-ki nyomtatásban:

Primordia Sanctae Catholicae et Apostolicae Ecclesiae, e Sacris quatuor primorum nominis Christiani Saeculorum monumentis Graecis juxta ac Latinis proposita. Opera et studio *Matthiae Platthy* de Thurócz Divék et Nagy-Pallugya, Ssmae Theologiae Doctoris, Praepositi B. M. V. de Lyptó, Capituli Cathedralis Ecclesiae Neofoliensis Lectoris Canonici, Gymnasii Neofoliensis Directoris Regii.

Jelentés régi Magyar pénzekről.

Némelly Nagy Érdemű Hazafiak jelentetik általunk az Érdemes közönségnek, hogy ha valakiknél Magyar, vagy Erdély Országi régi réz, ezüst, vagy arany el-adni való pénzek találatniának: ne sajnállsnak tudunkra adni azoknak minémüéseket, és illendő árrokat. Sokan nem tudván mi tévők legyenek a' régi pénzekkel az Ötvösökhöz vizfik, kik csak nehézségek' és nem ritkaságok' árrát szokták azoknak meg fizetni. Ide járúl az a' kár is, hogy az Ötvösök az olyan ritka pénzeket el-olvasztyák, 's azzal még ritkábbakká tesszik a' már úgy is nehezen meg szerezhető Magyar pénzeket. — Eggy Érdemes Hazafi Gyűjteménnyé következő arany pénzek híjjával vagyon, 's azokra kívánna mindennek előtt szert tenni: úgymint: I. Károly, I. Lajos, I. Mária, Hunyadi János, Zápolyi János, Zsigmond, Hunyadi Mátyás, II. Ulászló arany pénzeire. Némelly arany pénzek ellenben kétfzer, 's többször is találatnak nála, mellyeket kész másokért, a' mellyek még Gyűjteményiben nintsennek, tserébe adni a' magokat a' végett Jelentőknek. — A' levelek ezen dologban a' Magyar Hírmondó Íróinak Bétsbe igazittatának,